

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 12 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2025
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α. «Προσωρινή Κυβέρνησις της Κρήτης» (1905)
- β. «Προσωρινόν Πολίτευμα» της Επιδαύρου
- γ. Ψήφισμα 5^{ης} Μαΐου 1827.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

*Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας το γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πληροφορία και δίπλα του τη λέξη **Σωστό**, αν η πληροφορία είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν η πληροφορία είναι λανθασμένη:*

- α. Το πιστωτικό σύστημα της χώρας κατά τα πρώτα χρόνια της ανεξαρτησίας βρισκόταν σε πρωτόγονη κατάσταση.
- β. Ένα από τα αιτήματα των αντιπολιτευτικών ομίλων που συγκροτήθηκαν στα τέλη της δεκαετίας του 1850 ήταν η ίδρυση αγροτικών τραπεζών.
- γ. Στη 16μελή Επιτροπή που ορίστηκε από την Κρητική Πολιτεία συμμετείχαν 12 μουσουλμάνοι και 4 χριστιανοί.
- δ. Ο παλαίμαχος πολιτικός Ιωάννης Σφακιανάκης σε πάνδημο συλλαλητήριο στο Ηράκλειο (21 Μαρτίου 1905) υποστήριξε τους επαναστάτες του Θερίσου.
- ε. Την αστική αποκατάσταση ανέλαβε περισσότερο η Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων (ΕΑΠ) και λιγότερο το κράτος.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Ποια ήταν τα θετικά αποτελέσματα από την επιβολή του Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου (ΔΟΕ) στην Ελλάδα;

Μονάδες 13

ΘΕΜΑ Β2

Ποια ήταν η συμβολή των μικρασιατών προσφύγων του 1922 στην ανάπτυξη του πολιτισμού της χώρας;

Μονάδες 12

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται,

- α. να αναφερθείτε στις κοινωνικές ομάδες που συμπαράτάχθηκαν με το αγγλικό κόμμα, (μονάδες 10)
- β. να εξηγήσετε τις επιλογές του αγγλικού κόμματος όσον αφορά την εξέλιξη της εσωτερικής κατάστασης της Ελλάδας. (μονάδες 15)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Το Αγγλικό κόμμα αποτελούνταν από οπαδούς του Αλ. Μαυροκορδάτου, οι οποίοι ήταν κυρίως τα στρατιωτικά και πολιτικά στοιχεία της δυτικής Ρούμελης, της Πελοποννήσου και της Ύδρας, αλλά και από πολλούς ετερόχθονες, εμπόρους, διανοούμενους, σπουδασμένους σε ευρωπαϊκά πανεπιστήμια, κατοίκους δυτικοευρωπαϊκών χωρών, ομάδες και πρόσωπα που ήταν επηρεασμένα από δημοκρατικές ιδέες. [...]

Στη μεγάλη αντιπαράθεση που προκλήθηκε σχετικά με το Εκκλησιαστικό Ζήτημα, το Αγγλικό κόμμα κράτησε σαφή και σταθερή θέση. Η κήρυξη του Αυτοκέφαλου, το 1833, δίχασε την ελληνική κοινωνία [...]. Το Αγγλικό κόμμα υποστήριζε ότι η εκκλησία έπρεπε να υπαχθεί στο κράτος και όχι στο Οικουμενικό Πατριαρχείο, σε έναν θεσμό δηλαδή που δεν δρούσε ελεύθερα, εφόσον υπαγόταν στον σουλτάνο.

Λίνα Λούβη, «Αγγλικό, Γαλλικό, Ρωσικό: Τα πρώτα κόμματα», στο: Κατερίνα Δέδε, Λεωνίδας Καλλιβερέτακης, Λίνα Λούβη, Ηλίας Νικολακόπουλος και Σωτήρης Ριζάς (επιμ.), *Ιστορικό Λεξικό Ελληνικών Κοινοβουλευτικών Κομμάτων, 1844-1967*, Αθήνα: Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία - Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών / Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, 2022, σ. 330.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Για το Αγγλικό κόμμα βασικές αρχές μιας νόμιμης εξουσίας ήταν το κοινοβουλευτικό αντιπροσωπευτικό σύστημα και η διάκριση των εξουσιών, αρχές στις οποίες είχε σταθεί πάντοτε πιστό κατά τη διάρκεια του πολέμου της ανεξαρτησίας. [...]

Ο Μαυροκορδάτος ήθελε αρχικά να καθοριστεί σαφώς η συνταγματική τάξη με γραπτό σύνταγμα. Το αργότερο όμως το 1837 διαφοροποίησε την άποψή του και θεωρούσε το σύνταγμα τελική πράξη εσωτερικών μεταρρυθμίσεων, οι οποίες και μόνο θα καθιστούσαν δυνατή την ύπαρξη συνταγματικής τάξης: υποστήριζε να βελτιωθεί αρχικά η τοπική αυτοδιοίκηση, προπάντων να εκλεγούν δημοτικά και επαρχιακά συμβούλια, να εξασφαλιστεί η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης και η ελευθεροτυπία, να διευρυνθούν οι αρμοδιότητες των ορκωτών δικαστηρίων και του Συμβουλίου της Επικρατείας και να σχηματιστούν εθνικές ένοπλες δυνάμεις.

Gunnar Hering, *Τα πολιτικά κόμματα στην Ελλάδα, 1821-1936*, τόμος Α', Αθήνα: ΜΙΕΤ, 2004, σ. 200 (διασκευή).

ΘΕΜΑ Δ1

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται, να αναφερθείτε στη διοίκηση της Τραπεζούντας από τον μητροπολίτη Χρύσανθο κατά την περίοδο 1916-1918.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

[...] Ο ελληνικός ποντιακός παράγων αναγνωρίσθηκε επίσημα κατά τη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου και από την πλευρά των Τούρκων και από την πλευρά των Ρώσων, καθώς και από τις δυνάμεις της Αντάντ. Είναι αξιοσημείωτο ότι την παραμονή της ρωσικής κατοχής της Τραπεζούντας (16 Απριλίου 1916), ο Τούρκος βαλής της Τραπεζούντας Μεχμέτ Τζεμάλ Αζμή μπέη και ο αντιπρόσωπος της νεοτουρκικής κυβέρνησης στη Μαύρη Θάλασσα Αλή Ρεζά μπέη παρέδωσαν τη διακυβέρνηση της περιοχής της Τραπεζούντας σε ελληνομουσουλμανικό τοπικό συμβούλιο. Στον μητροπολίτη Τραπεζούντας Χρύσανθο Φιλιππίδη εμπιστεύθηκαν πλήρεις εξουσίες, καθώς και σε μια Επιτροπή από τρεις επιφανείς Έλληνες και τους αρχηγούς της Αστυνομίας και της Χωροφυλακής. Η προσωρινή κυβέρνηση της Τραπεζούντας διατηρήθηκε για δύο χρόνια και λάμβανε όλο και περισσότερο αυτόνομο χαρακτήρα.

Αλέξης Αλεξανδρής, «Η ανάπτυξη του εθνικού πνεύματος των Ελλήνων του Πόντου, 1918-1922», στο: Θάνος Βερέμης και Οδυσσέας Δημητρακόπουλος (επιμ.), *Μελετήματα γύρω από τον Βενιζέλο και την εποχή του*, Αθήνα: Φιλιππότης, 1980, σσ. 430-431.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Χαρακτηριστικό της εμπιστοσύνης που απολάμβανε ο Χρύσανθος ακόμη και στην επίσημη τουρκική ηγεσία είναι η ανάθεση της προεδρίας της προσωρινής κυβερνήσεως Τραπεζούντας στον μητροπολίτη, σε δραματική συνομιλία λίγο πριν αποχωρήσει η τουρκική ηγεσία και εγκαταλείψει την πόλη στα ρωσικά στρατεύματα (16 Απριλίου 1916). Η προσωπική μαρτυρία του μητροπολίτη Χρύσανθου για το γεγονός διακρίνεται από ιερατική αξιοπρέπεια: «Η συνομιλία ήτο είδος διαθήκης, καθ' ην μετά πέντε περίπου από της αλώσεως αιώνας η κυβέρνηση της Τραπεζουσίας χώρας εδίδετο πάλιν εις τους Έλληνας, υπό την προστασίαν δε και μέριμναν της Ελληνικής Εκκλησίας Τραπεζούντος ετίθεντο υπό των επισήμων τουρκικών αρχών οι μουσουλμάνοι της Τραπεζουσίας χώρας. Οι υπό του βαλή Τραπεζούντος και του αντιπροσώπου των Νεοτούρκων κατά τη νύκτα εκείνην λεχθέντες λόγοι ήσαν επίσημος αναγνώρισις της ανθρωπιστικής και χριστιανικής αποστολής και δράσεως της Ελληνικής Εκκλησίας» (Μητροπολίτη Χρύσανθου «Η Εκκλησία της Τραπεζούντος»).

Έφη Αλλαμανή και Κρίστα Παναγιωτοπούλου, «Ο ελληνισμός της Μικράς Ασίας σε διωγμό», στο: *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, τόμος ΙΕ΄, Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, 1978, σ. 102 (διασκευή).

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Τον Νοέμβριο του 1914 και τον Φεβρουάριο του 1915, ο ρωσικός στόλος βομβάρδισε την Τραπεζούντα, την οποία η Ρωσία κατέλαβε τελικά στις 18 Απριλίου 1916, στο πλαίσιο της ρωσικής εισβολής στην Τουρκία. Δύο ημέρες νωρίτερα, πριν οι τουρκικές αρχές τραπούν σε φυγή, οι Ρώσοι συγκρότησαν προσωρινή κυβέρνηση υπό τον μητροπολίτη Τραπεζούντος Χρύσανθο [...]. μάλιστα, οι Ρώσοι εμπιστεύθηκαν στον ορθόδοξο μητροπολίτη και την προστασία των μουσουλμάνων [...].

Νίκος Πετσάλης-Διομήδης, *Ο Βενιζέλος και η πρόκληση της Μεγάλης Ιδέας: γεγονότα και επανεκτιμήσεις* (επιστημονική επιμέλεια: Ιωάννης Δ. Στεφανίδης), Αθήνα: ΜΙΕΤ, 2023, σ. 119 (διασκευή).

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. **Στο εξώφυλλο** να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. **Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω** να συμπληρώσετε τα ατομικά σας στοιχεία. **Στην αρχή των απαντήσεών σας** να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας, να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 17:00.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ